

Біловус Л. І.

Західноукраїнський національний університет

Яблонська Н. М.

Західноукраїнський національний університет

Шиманська В. П.

Західноукраїнський національний університет

РЕДУПЛІКАЦІЯ ЯК ПОЕТИКА САМОРЕФЛЕКСІЇ МОДЕРНІСТСЬКОГО Й ПОСТМОДЕРНІСТСЬКОГО НАРАТИВУ

У статті досліджено редуплікацію як ключову категорію сучасної поетики, що визначає структурну, семантичну й когнітивну організацію художнього тексту. На основі аналізу європейської (Дж. Джойс, М. Пруст, Т. Манн, М. Бютор, К. Сімон, Дж. Фаулз, У. Еко) та української (В. Підмогильний, М. Хвильовий, О. Забужко) прози простежено, як редуплікаційні механізми функціонують на рівнях мотиву, події та дієгезису, забезпечуючи поліфонію наративу й саморефлексивність письма. Редуплікація осмислюється не лише як формальний прийом повтору, а як універсальний принцип організації тексту, що поєднує структурну повторюваність із семантичною варіативністю та відкриває нові горизонти інтерпретації.

Підкреслено, що в модернізмі редуплікація виступає онтологічним інструментом осмислення часу, пам'яті та ідентичності: повтор мотивів у Дж. Джойса, М. Пруста чи Т. Манна перетворюється на спосіб реконструкції досвіду, який відновлює цілісність через фрагмент. У постмодернізмі цей механізм набуває ігрового та метатекстового виміру: наратив розгортається як багаторівнева система дзеркальних структур, де оповідь рефлексує власну умовність (М. Бютор, К. Сімон, Дж. Фаулз, У. Еко).

Окрему увагу приділено українському контексту, у якому редуплікація стає засобом репрезентації культурної гібридності та пошуку модерної ідентичності. У романі В. Підмогильного «Місто» повторюваність мотивів сходження і втрати розкриває драму самопізнання героя; у М. Хвильового редуплікація структурує внутрішній діалог між особистим і колективним «Я»; в О. Забужко вона перетворюється на інструмент реконструкції історичної пам'яті. Така динаміка засвідчує, що редуплікативні стратегії в українському письмі виконують не лише естетичну, а й світоглядну функцію, формуючи культурний код діалогу між минулим і сучасним.

Доведено, що редуплікація є не лише поетичним прийомом, а й когнітивним процесом, що формує механізм розуміння художнього тексту. Її вивчення у світовому та національному контекстах відкриває перспективу для розбудови інтегративної моделі поетики, у якій повтор постає водночас актом пам'яті, саморефлексії та творчого оновлення смислів.

Ключові слова: редуплікація, модернізм, постмодернізм, наратив, саморефлексія, культурна пам'ять, інтертекстуальність, когнітивна поетика.

Постановка проблеми. Редуплікація як художній і когнітивний феномен становить одну з найменш систематизованих категорій сучасної наратології, хоча її функціонування простежується у самій основі поетики модерного письма. На рівні художнього мислення XX століття редуплікація стала універсальним способом структурування досвіду, коли повтор, віддзеркалення чи самореференція перетворюються на інструмент пізнання. Сприйняття світу як системи взаємоповторних смислів відображає кризу класичної

репрезентації, що, за словами Ж. Дерріди, «втрачає центр і початок, відкриваючи нескінченність відкладених значень» [21].

Попри значну кількість досліджень, присвячених автореферентності, саморозгортанню тексту, інтертекстуальності чи метанаративності, редуплікація як така залишається лише частково описаною у межах формально-структуральної школи. Її часто зводять до композиційного прийому, ігноруючи глибинну семіотичну й когнітивну природу. Між тим, редуплікація – це не просто техніка

повтору, а спосіб моделювання взаємозв'язку між суб'єктом і текстом, між досвідом і його репрезентацією. Вона постає тим місцем, де поєднуються пам'ять, мова і свідомість, а отже – де формується метатекстова свідомість епохи модернізму й постмодернізму.

У сучасному літературознавстві дедалі очевиднішою стає потреба розглядати редуплікацію як універсальний механізм поетики, що забезпечує не лише багаторівневості художнього світу, а й відкритість інтерпретації, внутрішню діалогічність тексту та його саморефлексивність. Вона дає змогу простежити, як у межах модерністського наративу повтор стає формою пошуку цілісності, а в постмодерністському – перетворюється на принцип гри, деконструкції та переозначення.

В українській гуманітарній думці питання редуплікації ще не дістало системного осмислення. Окремі спостереження з'являються у працях, присвячених інтертекстуальності, наративній багаторівневості чи ігровим моделям письма, однак редуплікація як цілісний феномен залишається поза увагою. Це зумовлює актуальність проблеми та необхідність міждисциплінарного підходу, що поєднує методи структурної поетики, семіотики, герменевтики та когнітивної літературознавчої парадигми. Її осмислення відкриває перспективу не лише для уточнення теорії наративу, а й для глибшого розуміння процесів культурної пам'яті, саморефлексії та гібридності в сучасній літературі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика самореференції, інтертекстуальності та метанаративних стратегій, у межах яких осмислюється редуплікація, сформувалася в сучасній наратології на перетині структурної поетики та постструктуралізму. Класичні розвідки С. Чатмена про співвідношення історії та дискурсу окреслили підвалини для аналізу повторюваних наративних структур і функцій оповідача [20]. Ж. Женетт, розробляючи понятійний апарат рівнів оповіді, фокалізації та міжтекстових зв'язків, показав, як повтор і дублювання наративних одиниць конституують поліфонічність оповіді [23]. М.-Л. Райан, застосувавши концепт можливих світів до теорії наративу, надала інструменти для опису варіативності подій і альтернативних сценаріїв, що прямо стосується редуплікативних механізмів [27]. Системний опис подієвості як осердя наративності у В. Шміда дозволяє фіксувати ситуації, коли «повтор» стає способом моделювання смислу, а не лише композиційним дублем [28]. Ідея «відкритого твору» в У. Еко та деконструк-

тивна перспектива Ж. Дерріди тлумачать повтор як ресурс смислотворення і як «відкладення» значення, що ніколи не вичерпується [21; 22]. У Юлії Кристевой інтертекстуальність постає як простір зустрічі множинних голосів; у цьому полі редуплікація набуває функції не імітації, а переозначення [25]. Когнітивна перспектива Дж. Брунера й семіотична школа Ю. Лотмана інтегрують у дискусію пам'ять, моделювання культурних кодів і механізми перепрочитання, що пояснюють, чому повторювані структури стають осердям інтерпретаційної роботи читача [19; 26].

Україномовний корпус досліджень також пропонує необхідний концептуальний контекст для локалізації проблеми. Так, у працях Соломії Павличко, зокрема «Дискурс модернізму в українській літературі», модернізм описано як проєкт естетичної саморефлексії та зламу наративних конвенцій; повтор, мотивні рими й багаторівневості тут тлумачаться як маркери переходу до «свідомого письма» (що безпосередньо підводить до редуплікативних практик) [11]. Тамара Гундорова у «ПроЯвленні Слова» та «Пост-Чорнобильській бібліотеці» аналізує український модернізм і постмодерн як поля інтенсивної інтертекстуальності, ігрових дублювань і метатекстових конструкцій; саме через «дзеркальні» й повторювані структури окреслюється досвід травми, пам'яті та культурної гібридності [4; 5]. Віра Агеєва (зокрема у «Жіночому просторі» та «Поетиці парадоксу») демонструє, як модерністська проза вибудовує наративні «подвоєння» – ідентичностей, перспектив, наративних планів – що працюють як інструменти інтелектуалізації й іронічної саморефлексії [1; 2]. Нарешті, Оксана Забужко у «Шевченковому міфі України» показує, як культурні наративи відтворюються через повтор і варіативність, творячи «міфологеми», що самі себе коментують і переписують – це безпосередньо корелює з редуплікативною логікою тексту [9].

Таким чином, наявні студії – як західні, так і українські – забезпечують чітку методологічну рамку: редуплікація постає не другорядним стилістичним прийомом, а інтегральним принципом модерністського/постмодерністського письма, що працює одночасно на рівні мотиву, події та дієгезису і пов'язаний із когнітивними моделями пам'яті та інтерпретації. Водночас системної теорії редуплікації в українському літературознавстві поки що немає, що й обумовлює наукову новизну і практичну значущість запропонованого підходу.

Постановка завдання. Мета статті полягає в аналізі редуплікації як структурно-семантич-

ного принципу організації модерністського та постмодерністського художнього тексту.

Виклад основного матеріалу. Проблематика редуплікації в художньому тексті постає однією з ключових у контексті модерністського й постмодерністського наративу, де саме повтор, віддзеркалення й самореференційність визначають специфіку письма. Редуплікація – це не лише структурна фігура, а й принцип організації художнього світу, в якому зміст і форма взаємно віддзеркалюються, створюючи багаторівневу смислову архітектуру. У наратологічному вимірі вона визначає здатність тексту «розповідати себе самого» – тобто ставати об'єктом власної рефлексії [20; 27]. У цьому сенсі редуплікація є метатекстовою стратегією, що поєднує художнє з епістемологічним, відкриваючи в художньому дискурсі простір для осмислення самого процесу письма.

Такий підхід дозволяє розглядати редуплікацію не лише як стилістичну фігуру, а як епістемологічний принцип модерністського мислення, що виявляє роздвоєність між «баченням» і «написанням». У межах семіотики культури це означає, що текст не просто репрезентує реальність, а моделює сам процес конструювання смислу [26]. Саме тому редуплікативні структури виступають способом організації автореферентного дискурсу, у якому межа між об'єктом і метамовою стає прозорою.

Сучасна наратологія (С. Шмід, М.-Л. Райан, В. Пропп, Ж. Женетт) окреслює редуплікацію як форму повторного відтворення елементів історії, дискурсу або дієгезису, що породжує нелінійність і поліфонію оповіді [23; 28]. Саме ця поліфонічність створює ефект «відкритого тексту» (Есо 1962), коли кожен рівень наративу відсилає до іншого, формуючи множинність значень [22]. Власне поліфонічність модерністського письма передбачає, що повторюваність не є механічною, а семантично еволюційною. Кожне повторення трансформує первинний смисл, створюючи нову конфігурацію значення. У цьому полягає близькість редуплікації до поняття інтертекстуальності, адже повтор ніколи не тотожний джерелу, а завжди вступає з ним у діалог [25]. Така взаємодія рівнів забезпечує «рухливість» наративу, що є визначальною рисою модерністської поетики. Така стратегія стала визначальною для прози європейського модернізму, де повтор мотиву, події чи оповідного рівня перетворюється на спосіб мислення про час, свідомість і сам акт творення.

Редуплікація мотиву в модерністському романі часто пов'язана з фрагментарністю пам'яті та множинністю досвідів. У романі

Джеймса Джойса «Улісс» (1922) кожен епізод дублює структуру «Одіссеї» Гомера, проте кожне повторення набуває нового культурного й психологічного наповнення. Таким чином, редуплікація стає засобом «переприсвоєння» міфу, що створює ефект одночасності минулого і сучасного [6]. Подібний прийом використовує Марсель Пруст у романі «У пошуках утраченого часу» (1913–1927): повторювані мотиви запаху, смаку чи звуку («смак мадленки») перетворюються на інструмент відновлення минулого через внутрішній досвід [13]. Ці редупліковані образи не просто відтворюють попередній досвід – вони його переосмислюють, виявляючи структуру пам'яті як метафору наративного часу.

Таким чином, редуплікація мотиву в модерністському письмі функціонує як механізм самопізнання через повтор, який не повертає до минулого, а перестворює його у формі досвіду теперішнього. Це узгоджується з феноменологічним баченням часу в Е. Гусерля, де пам'ять і передбачення формують «внутрішній горизонт свідомості» [24]. Тож повтор мотиву стає формою онтологічного пошуку – спробою віднайти автентичність у процесі нескінченного дублювання досвіду.

У модернізмі редуплікація події постає не як просте повторення, а як варіативне розгортання ситуації, що змінює перспективу читача. У романі Томаса Манна «Зачарована гора» (1924) події, пов'язані з перебуванням головного героя в санаторії, циклічно повторюються, але кожен повтор змінює філософський ракурс – час «ущільнюється», стає суб'єктивним, а повторюваність подій виявляє хворобливу замкненість європейської культури на межі катастрофи [10]. Така композиція, як і у Дж. Джойса, руйнує лінійність історії, створюючи ефект «вічного повернення», у якому досвід постає як нескінченна рефлексія над собою.

У постмодернізмі редуплікація набуває метафізичного виміру. Романи Мішеля Бютора «Переміна» (1957) і Клода Сімона «Дорога Фландрії» (1960) демонструють редуплікацію події як багаторівневу реконструкцію минулого. Подорож героя в романі «Переміна» не має кінцевої мети – кожна зупинка в поїзді відтворює попередню, а наратив постійно сам себе переписує. У результаті сюжет перетворюється на ланцюг варіантів одного й того самого вибору – це редуплікована подія, де кожна нова оповідь піддає достовірність попередньої [3]. Клод Сімон у романі «Дорога Фландрії» реалізує схожу модель: розповідь про одну воєнну подію розшаровується на серію спогадів і бачень, у яких зміщується позиція оповідача і героя,

а повтори стають єдиним способом осягнення травматичного досвіду [14].

І саме тут редуплікація переходить із площини події у площину структури оповіді. Постмодерністський текст прагне виявити власну умовність, тому повтор стає не лише формальним прийомом, а засобом деконструкції авторитету наратора. Цей ефект особливо виразний у структурах так званої «непевної оповіді» (*unreliable narration*), де кожне повторення створює нову версію реальності [18]. Повтор стає інструментом критики репрезентації, демонструючи неможливість остаточного тлумачення.

Особливо показовою є редуплікація дієгезису – коли оповідач і оповідь вступають у взаємне віддзеркалення. У романі Джона Фаулза «Коханка французького лейтенанта» (1969) створено кілька рівнів оповіді: автор втручається в історію, коментує її, іноді змінює фінал. Таким чином, сам процес оповідання стає предметом розповіді. Редуплікована дієгетична структура створює ефект гри між оповідачем, текстом і читачем, у якій кожен рівень заперечує авторитет попереднього [15]. Подібна техніка використана й в «Ім'я рози» Умберто Еко (1980), де оповідь будується як редуплікований коментар до середньовічного манускрипту: історія, текст і його інтерпретація зливаються в єдину метанаративну структуру [7]. Як зазначає сам У. Еко, «відкритий текст» існує лише тоді, коли здатен інтерпретувати самого себе [22, с. 19].

У межах української літератури подібні редуплікативні механізми простежуються у В. Підмогильного («Місто», 1928) та М. Хвильового («Сентиментальна історія», 1928). У цих текстах повтор мотивів спокуси й втрати, подорожі та повернення створює ефект «розщепленої ідентичності» між провінцією та містом, між етичним і модерним світами. Така редуплікація набуває характеру дієгетичної гри між автором і героєм, де кожен рівень оповіді взаємно коментує інший, виявляючи кризу суб'єктивності [12; 16].

Редуплікативні моделі в українському модернізмі та ранньому постмодернізмі формують окрему траєкторію розвитку, у якій повтор виконує не лише естетичну, а й ідеологічну функцію. У романі Валер'яна Підмогильного «Місто» редуплікація мотивів спокуси, сходження та відчуження створює складну дієгетичну симетрію між героєм і містом. Місто постає водночас простором становлення і руйнації, а кожна подія в оповіді – від першої зустрічі Степана з міським простором до фінальної сцени його морального розпаду – повторює попередню у зміненому

модусі. Ця циклічність виявляє, що рух героя не є поступом, а замкненим колом пізнання, у якому досвід завжди повертається до точки відліку. Редуплікація тут стає знаком роздвоєної модерної свідомості, яка одночасно прагне раціонального контролю і потрапляє під владу інстинкту, відображаючи загальну кризу суб'єкта українського модернізму [12].

Микола Хвильовий у «Сентиментальній історії» пропонує іншу модель редуплікації – не просторову, а психолого-ідеологічну. Двоїстість оповіді між «ліричним Я» і «героїнею-комісаркою» утворює редуплікативну структуру, у якій розщеплення свідомості стає головним джерелом драматизму. Мотив «подвоєного голосу» – коли автор одночасно дистанціюється від власної історії й занурюється в неї – реалізує наративну гру між ідеєю революційного ентузіазму та внутрішнім сумнівом, між ідеологічним пафосом і інтимною рефлексією. Кожен монолог героїні повторює інтонації автора, але зсуває акценти, створюючи ефект «дзеркального відлуння». Така редуплікація структурує психологічний простір оповіді, що демонструє розпад цілісності модерного суб'єкта [16].

У ширшому контексті української прози 1920-х–1930-х років редуплікативна логіка проявляється в зіставленні індивідуального та колективного досвіду. Герої В. Підмогильного, М. Хвильового, В. Домонтовича – це постаті, чії історії дублюють одна одну у формах внутрішнього конфлікту, що набуває символічного виміру. Повторюваність мотивів подорожі, спокуси, зради, втрати стає своєрідним «кодом доби», що уможливорює формування модерної ідентичності через повтор помилок, через нескінченне «перепроживання» досвіду.

У новішому українському письмі (Ю. Андрухович, О. Забужко, Т. Прохасько) редуплікативні механізми розвиваються далі – у формах текстової саморефлексії, міфологічного дублювання, постійного повернення наративу до самого себе. У романі Оксани Забужко «Музей покинутих секретів» (2009) повтор і перегук історій трьох поколінь героїв стає способом осмислення травматичного досвіду національної пам'яті. Редуплікація тут функціонує як стратегія опору забуттю – текст буквально «переписує» власні версії історії, створюючи поліфонічний простір українського досвіду ХХ століття [8, с. 512].

Тобто українська література демонструє особливу, екзистенційно-культурну форму редуплікації, у якій повтор виконує функцію не лише пое-

тичної структури, а й історичного самопізнання. Він перетворюється на засіб комунікації між поколіннями, на механізм пам'яті, що з'єднує індивідуальний і колективний вимір буття.

Порівняння українського модерністського й постмодерністського письма з європейською традицією виявляє глибоку структурну спорідненість у способах застосування редуплікації, але й суттєві відмінності у її світоглядному наповненні. У Дж. Джойса, М. Пруста чи Т. Манна повтор стає засобом феноменологічного досвіду – спробою відновити цілісність суб'єкта через осмислення часу та пам'яті. В українських авторів ці повтори набувають екзистенційного та національно-ідентифікаційного виміру: редупліковані мотиви подорожі, спокуси, втрати або повернення втілюють драму становлення модерної особистості в умовах соціального та культурного зламу.

Якщо для Дж. Джойса редуплікація – це інтелектуальний експеримент над формою, то для В. Підмогильного вона стає етичною лабораторією. Його герой повторює рухи європейського «фланера», але опиняється у просторі постколоніальної залежності, де повтор означає неможливість повного входження у модерність. У М. Хвильового редуплікація перетворюється на модель психологічного конфлікту між ідеєю й особистістю, що нагадує внутрішні розщеплення героїв Т. Манна, однак у М. Хвильового цей процес пов'язаний не з культурною втомою, а з кризою історичного вибору.

Постмодерна парадигма також демонструє точки перетину. Тексти Дж. Фаулза чи У. Еко вибудовують редуплікативні структури як гру з авторитетом і текстом, де читач долучається до створення сенсу. У О. Забужко подібна гра набуває морально-історичного виміру: повтор мотивів минулого стає не інтелектуальним експериментом, а способом повернення пам'яті, спробою «переписати» забуту історію національного досвіду. Таким чином, редуплікація в українському письмі набуває категоріального статусу культурної пам'яті, тоді як у європейському модернізмі – насамперед естетичного чи філософського.

Спільним залишається принципова настанова на саморефлексію: у всіх зазначених традиціях повтор не веде до ідентичності, а відкриває простір інтерпретацій, роблячи текст динамічною системою. Проте різниця полягає у тому, що європейський модернізм через редуплікацію шукає втрачений смисл, тоді як українська література – утрачену суб'єктність, і саме тому редуплікативні моделі тут перетворюються на спосіб існування

культури в умовах перманентного самопізнання.

Редуплікація, таким чином, стає універсальним способом структурування модерністського й постмодерністського наративу. Вона поєднує різні рівні тексту – мотивний, подієвий і дієгетичний – і перетворює літературну форму на модель свідомості, що рефлексує власну множинність. За Гомі Бабою, така структура відповідає стану «гібридної культури», у якій жоден голос не є остаточним, а кожен повтор створює новий сенс [17, с. 112]. У постструктуралістському прочитанні (Ж. Дерріда, Р. Барт, У. Еко) редуплікація є знаком без оригіналу – вона репрезентує нескінченний ланцюг інтерпретацій, у якому реальність тексту замінює сама себе [21, с. 90]. Така інтерпретація редуплікації співзвучна сучасним когнітивним моделям читання, які описують сприйняття тексту як акту постійного переписування. За Дж. Брунером, кожне повторне прочитання історії створює нову ментальну репрезентацію, у якій зміщуються часові, емоційні та семантичні координати [19]. Отже, редуплікація є не лише естетичною категорією, а й когнітивним процесом, що формує сам механізм розуміння літературного твору.

Тобто редуплікація як принцип наративної організації не лише ускладнює структуру тексту, а й відображає спосіб мислення епохи: у модернізмі – це пошук цілісності через фрагмент, у постмодернізмі – утвердження множинності як єдиної можливості істини. І саме ця властивість – здатність художнього тексту рефлексувати власну форму – робить редуплікацію однією із засадничих категорій сучасної поетики.

Висновки. Редуплікація постає однією з універсальних категорій поетики ХХ століття, яка охоплює як структурно-композиційний, так і семантичний рівень художнього тексту. Її функціонування в модерністському й постмодерністському дискурсах засвідчує глибоку зміну парадигми художнього мислення – перехід від репрезентації реальності до саморефлексії тексту, від зображення події до осмислення самого процесу творення смислу. Література стає формою пізнання, у якій акт письма є одночасно актом самопізнання.

Аналіз художніх практик Дж. Джойса, М. Пруста, Т. Манна, М. Бютора, К. Сімона, Дж. Фаулза та У. Еко показує, що редуплікація забезпечує внутрішню динаміку наративу, створюючи багатшаровий простір, у якому історія, мова й свідомість перебувають у постійній взаємодії. Через редуплікативні структури текст стає

«відкритою системою» (У. Еко), що продукує нескінченну гру значень і водночас моделює процес їхнього народження.

У модерністському письмі редуплікація виконує функцію онтологічного самопошуку – повтор мотивів пам'яті, часу, ідентичності вибудовує внутрішню історію суб'єкта, який намагається відновити втрачену цілісність. У постмодерністському контексті цей механізм набуває іронічного та метанаративного характеру: повтор стає засобом деконструкції авторитету, способом гри з очікуваннями читача й демонстрацією умовності будь-якої репрезентації. Таким чином, редуплікація є не лише поетичним прийомом, а й способом мислення, який уможливує самоорганізацію художньої системи в умовах відсутності єдиного центру та множинності смислів.

У межах української літератури редуплікативні стратегії набувають особливого значення, оскільки поєднують естетичний вимір із історико-культурним. Для В. Підмогильного, М. Хвильового, В. Домонтовича повтор мотивів і сюжетних структур відображає пошук ідентичності модерної особистості; для О. Забужко чи Ю. Андруховича редуплікація перетворюється на інструмент реконструкції культурної пам'яті та постколоніального самопізнання. Таким чином, у національному контексті повтор набуває функції культурного перекодування досвіду – способу діалогу між минулим і сучасним, між особистим і колективним.

Перспективним напрямом подальших студій є аналіз редуплікації в українському літературному процесі ХХ–ХХІ століть – від модерністських експериментів В. Підмогильного й М. Хвильового до постмодерних стратегій О. Забужко, Ю. Андруховича, С. Жадана, Ю. Іздрика. Актуальним залишається також вивчення когнітивних аспектів редуплікативного читання, зокрема механізмів сприйняття повтору як інструмента реконструкції досвіду, пам'яті та ідентичності в контексті теорії нарративного мислення. Розроблення цієї проблематики сприятиме подальшому уточненню теоретичної моделі редуплікації як складової метатекстового мислення та визначить нові горизонти для інтерпретації сучасного нарративу – і в українській, і в світовій літературі.

Список літератури:

1. Агеєва В. Жіночий простір: феміністичний дискурс українського модернізму. Київ: Факт, 2008. 360 с.
2. Агеєва В. Поетика парадокса: Інтелектуальна проза Віктора Петрова-Домонтовича. Київ: Факт, 2006. 432 с.
3. Бютор М. Переміна. К.: Пульсари, 2003. 248 с.
4. Гундорова Т. Проявлення Слова: Дискурсія раннього українського модернізму. Київ: Наш Формат, 1999. 447 с.
5. Гундорова Т. Пост-Чорнобильська бібліотека: Український літературний постмодерн. Київ: Кри-тика, 2005; розш. вид. 2013. 263 с.
6. Джойс Дж. Улісс. К.: Видавництво Жупанського, 2020. 760 с.
7. Еко У. Ім'я рози. Харків: Фоліо, 2018. 508 с.
8. Забужко О. Музей покинутих секретів. Київ: Факт, 2009. 832 с.
9. Забужко О. Шевченків міф України. Спроба філософського аналізу. 4-те вид. Київ: Факт, 2009. 146 с.
10. Манн Т. Зачарована гора. К.: Видавництво Жупанського, 2024. 928 с.
11. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі. 2-е вид. Київ: Либідь, 1999. 446 с.
12. Підмогильний В. Місто. Харків: Фоліо, 2024. 320 с.
13. Пруст М. У пошуках втраченого часу. На Свановій стороні. Харків: Фоліо, 2025. 512 с.
14. Сімон К. Дорога Фландрії. Зоосад. К.: Видавництво Жупанського, 2002. 496 с.
15. Фаулз Джон. Коханка французького лейтенанта. К.: Book Chef, 2025. 592 с.
16. Хвильовий М. Сентиментальна історія. URL: <https://booknet.ua/reader/sentimentalna-storya-b216316>
17. Bhabha H. The Location of Culture. London: Routledge, 1994.
18. Booth W. The Rhetoric of Fiction. Chicago: University of Chicago Press, 1983.
19. Bruner J. Actual Minds, Possible Worlds. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1986.
20. Chatman S. Story and Discourse: Narrative Structure in Fiction and Film. Ithaca; London: Cornell UP, 1978. 267 p.
21. Derrida J. Of Grammatology. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1976.
22. Eco U. Opera aperta. Milano: Bompiani, 1962.
23. Genette G. Narrative Discourse: An Essay in Method. Ithaca: Cornell University Press, 1980.

24. Husserl E. The Phenomenology of Internal Time-Consciousness. Bloomington: Indiana University Press, 1964.
25. Kristeva J. Séméiotiké. Recherches pour une sémanalyse. Paris: Seuil, 1969.
26. Lotman Y. Universe of the Mind: A Semiotic Theory of Culture. London: Tauris, 1990.
27. Ryan M.-L. Possible Worlds, Artificial Intelligence and Narrative Theory. Bloomington: U of Indiana P, 1991. VIII p. 291 p.
28. Schmid W. Narrativity and Eventfulness. What is Narratology? Berlin: De Gruyter, 2003.

Bilovus L. I., Yablonska N. M., Shymanska V. P. REDUPLICATION AS THE POETICS OF SELF-REFLECTION IN MODERNIST AND POST-MODERNIST NARRATIVE

The article examines reduplication as a key category of contemporary poetics that determines the structural, semantic, and cognitive organization of artistic text. Based on an analysis of European (J. Joyce, M. Proust, T. Mann, M. Butor, C. Simon, J. Fowles, U. Eco) and Ukrainian (V. Pidmohyl'ny, M. Khvylovy, O. Zabuzhko) prose, the article traces how reduplication mechanisms function at the levels of motif, event, and diegesis, ensuring the polyphony of the narrative and the self-reflexivity of writing. Reduplication is understood not only as a formal technique of repetition, but as a universal principle of text organization that combines structural repetitiveness with semantic variability and opens up new horizons of interpretation.

It is emphasized that in modernism, reduplication acts as an ontological tool for understanding time, memory, and identity: the repetition of motifs in J. Joyce, M. Proust, or T. Mann becomes a way of reconstructing experience, restoring integrity through fragments. In postmodernism, this mechanism acquires a playful and metatextual dimension: the narrative unfolds as a multi-level system of mirror structures, where the story reflects its own conventionality (M. Butor, K. Simon, J. Fowles, U. Eco).

Special attention is paid to the Ukrainian context, in which reduplication becomes a means of representing cultural hybridity and the search for modern identity. In V. Pidmohyl'ny's novel «The City», the repetition of motifs of ascent and loss reveals the drama of the hero's self-discovery; in M. Khvylovy's work, reduplication structures the internal dialogue between the personal and collective «I»; in O. Zabuzhko's work, it becomes an instrument for reconstructing historical memory. Such dynamics prove that reduplicative strategies in Ukrainian writing perform not only an aesthetic but also a worldview function, forming the cultural code of dialogue between the past and the present.

It has been proven that reduplication is not only a poetic technique but also a cognitive process that forms the mechanism of understanding artistic text. Its study in global and national contexts opens up prospects for the development of an integrative model of poetics, in which repetition appears simultaneously as an act of memory, self-reflection, and creative renewal of meanings.

Key words: reduplication, modernism, postmodernism, narrative, self-reflection, cultural memory, intertextuality, cognitive poetics.

Дата надходження статті: 29.10.2025

Дата прийняття статті: 20.11.2025

Опубліковано: 29.12.2025